

### บทที่ 3

## วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของสมาชิกฝ่ายร้องหิน บ้านดอนเงิน ตำบลออย อำเภอบึง จังหวัดพะเยา เป็นการวิจัยแบบผสมเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

### 1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

#### 1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เกษตรกรสมาชิกฝ่ายร้องหินบ้านดอนเงิน ตำบลออย อำเภอบึง จังหวัดพะเยา ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2560 จำนวน 174 ราย ทำการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

#### 1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิด โดยในการสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยกำหนดข้อมูลที่ต้องการจากวัตถุประสงค์ในการวิจัยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

**ส่วนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกฝ่ายร้องหินบ้านดอนเงิน ตำบลออย อำเภอบึง จังหวัดพะเยา**

- 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา
  - 2) สภาพทางสังคม ประกอบด้วย สถานภาพการเป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร
  - 3) สภาพทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การประกอบอาชีพ รายได้รวมของครัวเรือน แหล่งสินเชื่อและสภาพหนี้สิน การประกอบกิจกรรมด้านการเกษตร
- ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกทั้งแบบเลือกตอบเพียงข้อเดียว แบบให้เลือกหลายคำตอบ และเติมคำลงในช่องว่าง

**ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกฝ่ายร้องทิน บ้านดอนเงิน ตำบลออย อำเภอบง จังหวัดพะเยา** ต่อการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรฝ่ายร้องทินบ้านดอนเงิน ตำบลออย อำเภอบง จังหวัดพะเยา ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบ/ข้อบังคับ การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการประเมินและติดตามผลการดำเนินงาน

ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม และมีการให้คะแนนตามระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกฝ่ายร้องทินบ้านดอนเงิน ตำบลออย อำเภอบง จังหวัดพะเยา จากน้อยไปมาก ดังนี้

|                    |                      |
|--------------------|----------------------|
| น้อยที่สุด 1 คะแนน | มีส่วนร่วมน้อยที่สุด |
| น้อย 2 คะแนน       | มีส่วนร่วมน้อย       |
| ปานกลาง 3 คะแนน    | มีส่วนร่วมปานกลาง    |
| มาก 4 คะแนน        | มีส่วนร่วมมาก        |
| มากที่สุด 5 คะแนน  | มีส่วนร่วมมากที่สุด  |

**ส่วนที่ 3 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรฝ่ายร้องทิน บ้านดอนเงิน ตำบลออย อำเภอบง จังหวัดพะเยา**

**1) ปัญหาและอุปสรรค ในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร**

ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความรุนแรงของปัญหา และมีการให้คะแนนตามระดับความรุนแรงของปัญหา จากน้อยไปมาก ดังนี้

|                    |                   |
|--------------------|-------------------|
| น้อยที่สุด 1 คะแนน | มีปัญหาน้อยที่สุด |
| น้อย 2 คะแนน       | มีปัญหาน้อย       |
| ปานกลาง 3 คะแนน    | มีปัญหามาก        |
| มาก 4 คะแนน        | มีปัญหามาก        |
| มากที่สุด 5 คะแนน  | มีปัญหามากที่สุด  |

**2) ข้อเสนอแนะของสมาชิกกลุ่มในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร**

ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการวางแผนการใช้น้ำเพื่อการเกษตร และด้านอื่นๆ

ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด เพื่อให้เกษตรกรได้แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะอย่างกว้างขวาง ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในด้านต่างๆ

### 1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามจากประชากรทั้งหมด คือ เกษตรกรสมาชิกฝ่ายร้องเรียนบ้านคอนเงิน ตำบลออย อำเภอบึง จังหวัดพะเยา ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2560 จำนวน 174 ราย

### 1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถาม มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ลงรหัส แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.4.2 การแปลความหมาย ระดับของการมีส่วนร่วม ทำการแปลความหมายดังนี้ แบ่งระดับการมีส่วนร่วม ออกเป็น 5 ระดับ คือ มีส่วนร่วมมากที่สุด มาก ปานกลางน้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 5,4,3,2 และ 1 ตามลำดับ กำหนดเกณฑ์ในการให้ความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80\end{aligned}$$

แปลความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

1.4.3 การแปลความหมาย ระดับของการมีปัญหา ทำการแปลความหมายดังนี้ แบ่งระดับปัญหา ออกเป็น 5 ระดับ คือ มีปัญหามากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 5,4,3,2 และ 1 ตามลำดับ กำหนดเกณฑ์ในการให้ความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

แปลความหมายดังนี้

- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง มีปัญหามาก
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง มีปัญหาน้อย
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

## 2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

### 2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำกลุ่มบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรฝ่ายร้องหิน บ้านคอนเงิน ตำบลออย อำเภองัง จังหวัดพะเยา ได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 3 ราย ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านคอนเงิน ประธานฝ่ายร้องหิน ผู้นำกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำยม ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้นำหลักและเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรฝ่ายร้องหิน

### 2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำซึ่งผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้นำกลุ่มบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรฝ่ายร้องหิน บ้านคอนเงิน ตำบลออย อำเภองัง จังหวัดพะเยา ในประเด็นกลไกการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ใช้น้ำ นโยบายกฎระเบียบกฎเกณฑ์ และการมีส่วนร่วมของชุมชน เครื่องมือสำหรับบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ปัจจัยความสำเร็จที่มีผลต่อการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

### 2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ได้แก่ การจำแนกและจัดกลุ่มข้อมูล และการวิเคราะห์ SWOT